
Impactanalyse financiële en bestuurlijke gevolgen van de verplichtingen uit de Gigabit Infrastructure Act (GIA) op medeoverheden

24841

Rapport

Cebeon, 1 april 2025

I Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Nieuwe verplichtingen vanwege de GIA.....	5
2.1	Uitgangspunten impactanalyse	5
2.2	Nieuwe verplichtingen als gevolg van de GIA	6
3	Beschikbaarstelling fysieke infrastructuur en CIP's.....	9
3.1	Verplichtingen fysieke infrastructuur als gevolg van de GIA	9
3.2	Gemeenten	10
3.2.1	Acties om te voldoen aan de GIA	10
3.2.2	Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel	10
3.2.3	Overzicht impact gemeenten.....	13
3.3	Waterschappen.....	14
4	Geplande civiele werken graafwerkzaamheden en CIP	16
4.1	Verplichtingen civiele werken en CIP	16
4.2	Gemeenten	16
4.2.1	Acties om te voldoen aan de GIA	16
4.2.2	Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel	17
4.2.3	Overzicht impact gemeenten.....	18
4.3	Waterschappen.....	18
5	Vergunningen en doorgangsrechten: centralisatie	20
5.1	Verplichtingen als gevolg van de GIA.....	20
5.2	Gemeenten	20
5.2.1	Acties om te voldoen aan de GIA	20
5.2.2	Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel	21
5.2.3	Overzicht impact gemeenten.....	21
5.3	Waterschappen.....	22
6	Eisen nieuwbouwwoningen en vergunningplichtige verbouw (gemeenten)	23
7	Hoofdbevindingen en ondersteuningsbehoefte	24
7.1	Hoofdbevindingen.....	24
7.2	Behoefte aan ondersteuning door Rijk.....	25
	Bijlagen	27
A	Nieuwe verplichtingen vanwege GIA (was-wordtlijst).....	29
B	Onderzoeksverantwoording	34

1 Inleiding

aanleiding

Op 11 mei 2024 is de Gigabit Infrastructure Act (GIA) in werking getreden en deze zal op 12 november 2025 van toepassing zijn, met uitzondering van enkele bepalingen die in 2026 van toepassing zullen worden.¹

Het doel van de Gigabit Infrastructure Act (GIA) is om de Europese digitale interne markt voor elektronische communicatienetwerken verder te harmoniseren en het functioneren ervan te verbeteren. Daarmee draagt de GIA bij aan een kostenefficiënte en tijdige uitrol van netwerken met zeer hoge capaciteit, om aan de toenemende digitale connectiviteitsbehoefte in de Europese Unie tegemoet te komen. De GIA is een Europese verordening en heeft daardoor directe werking op de situatie in Nederland. De resultaten van de impactanalyse zullen worden meegenomen in de implementatie en daadwerkelijke uitvoering van de GIA.

onderzoeksdoel

De impactanalyse is erop gericht om nieuwe en/of aanvullende taken van de GIA voor medeoverheden inzichtelijk te maken en de inspanningen die daarmee verband houden in te schatten.

De GIA vervangt de Richtlijn kostenreductie breedband (EU Richtlijn 2014/61). De impactanalyse richt zich op de aanvullende financiële en bestuurlijke gevolgen die voortvloeien uit de GIA en aanvullend zijn ten opzichte van de richtlijn breedband.

onderzoeksvragen

De centrale doelstelling is opgedeeld in de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre is het de verwachting dat overheidsinstanties daadwerkelijk een *verzwaring* van taken kunnen verwachten als gevolg van de nieuwe verplichtingen in de GIA?
 - a) In hoeverre zullen rechthebbenden hun rechten gaan uitoefenen in het licht van de artikelen 3, 4, 5, 6, 7 en 8?
2. Wat zijn de *bestuurlijke* consequenties van de verplichtingen uit de GIA die specifiek zien op overheidsinstanties?
 - a) Welke werkzaamheden, organisatorische- en procesveranderingen moeten overheidsinstanties ontplooiën om te voldoen aan deze verplichtingen? Ook is het denkbaar dat procedures of regelgeving van overheidsinstanties aangepast moeten worden.
 - b) Leiden de werkzaamheden en veranderingen genoemd onder 2a) tot aanpassingen in IT systemen en processen?
3. Wat zijn de *financiële* consequenties van de verplichtingen voor overheidsinstanties volgend uit de GIA?
 - a) Welke vergoedingen mogen overheidsinstanties vragen voor de taken volgend uit de nieuwe verplichtingen in de GIA?
 - b) Hoe kan de overheidsinstantie praktische invulling geven aan de vergoedingssystematiek voor de taken onder 3a)?

¹ De bepalingen rond fysieke binnenhuisinfra en, het digitaliseren van centrale informatiepunten worden respectievelijk op 12 februari 2026 en 12 mei 2026 van toepassing.

begeleiding onderzoek

Het onderzoek is begeleid door een klankbordcommissie met vertegenwoordiging uit het ministerie van Economische Zaken, de VNG, het Gemeentelijk Platform voor Kabels en Leidingen (GPKL) en enkele gemeenten. Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de maanden november 2024 tot en met februari 2025.

inhoud rapportage

In deze rapportage beschrijven we eerst nieuwe en veranderende verplichtingen die voortvloeien uit de GIA met daarin ook een aantal belangrijke uitgangspunten voor de uitvoering van de impactanalyse (hoofdstuk 2). Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 3 de uitkomsten van de bevraging van medeoverheden over de impact van de GIA. Tevens wordt ingegaan op de beschikbaarstelling van fysieke infrastructuur en een centraal informatiepunt. Daarna komen de verplichtingen ten aanzien van geplande civiele (graaf)werkzaamheden aan de orde (in hoofdstuk 4). Vervolgens brengen we de impact voor vergunningen en doorgangsrechten in beeld (hoofdstuk 5) en de eisen voor nieuwbouwwoningen ten aanzien van een glasvezel-aansluiting (hoofdstuk 6). We sluiten de rapportage af met de hoofdbevindingen en gaan we in op de ondersteuningsbehoefte van medeoverheden.

In bijlage A hebben we de was-woordlijst van de GIA opgenomen. Hierin staan de belangrijkste verplichtingen voor medeoverheden die veranderen beschreven. In bijlage B is de onderzoeksverantwoording opgenomen met daarin een toelichting op de steekproefselectie en het proces van medewerking en de interviews.

2 Nieuwe verplichtingen vanwege de GIA

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal belangrijke uitgangspunten van de impactanalyse (paragraaf 2.1) en de nieuwe verplichtingen die voortvloeien uit de GIA voor overheidsinstanties.

2.1 Uitgangspunten impactanalyse

afbakening overheidsinstanties

Het onderzoek heeft zich gericht op de impact van de GIA op verplichtingen voor medeoverheden, dat wil zeggen gemeenten, provincies en waterschappen. De rijksoverheid en andere typen overheidsorganisaties (zoals zelfstandige bestuursorganen, overheidsvennootschappen en openbaarvervoerbedrijven) maken geen deel uit van deze impactanalyse.

nieuwe en veranderende verplichtingen ten opzichte van reeds bestaande verplichtingen

Het gaat om inzicht in de nieuwe of veranderende taken die voortvloeien uit de GIA en de verwachte inspanningen of kosten die daarmee gemoeid zijn. De verplichtingen als gevolg van de GIA worden daarom afgezet tegen de huidige wettelijke verplichtingen (inclusief de implementatie in Nederland van de Richtlijn Breedband), zoals geregeld in de Telecommunicatiewet, de Wet informatie-uitwisseling boven- en ondergrondse netwerken (Wibon) inclusief het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC), de Omgevingswet inclusief Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Omgevingsregeling. Daarnaast is er het Nationaal Antennebeleid met afspraken tussen Rijk, gemeenten en operators.

Overigens is in het kader van dit onderzoek de omvang van de impact verkend. De benodigde doorlooptijd voor het bewerkstelligen van aanpassingen valt buiten de scope van het onderzoek.

was-wordtlijst

De nieuwe en veranderende taken die voortvloeien uit de GIA voor overheidsinstanties zijn beschreven in een was-wordtlijst. Hierin is telkens beschreven waaruit de huidige verplichtingen bestaan op basis van de huidige wetgeving en hoe de verplichting wijzigt onder de GIA. Ten behoeve van de was-wordtlijst is documentatie bestudeerd (o.a. analyses van veranderingen, optionele bepalingen en vrijstellingen van het ministerie van Economische Zaken en het GPKL en de VNG) en zijn gesprekken gevoerd met stakeholders (inclusief de koepels van telecomexploitanten en een aantal gemeenten) om duidelijk te krijgen welke werkzaamheden er schuilgaan achter oude en nieuwe verplichtingen. Hierdoor is een concrete basis gevormd voor de interviews met overheidsorganisaties over bestuurlijke en financiële consequenties.

De was-wordtlijst is vastgesteld door de klankbordgroep en is opgenomen in bijlage A. Gedurende het onderzoek heeft het ministerie de invulling van in de GIA verplicht gestelde centrale informatiepunten (CIP's) verder geconcretiseerd. Ook deze concretisering van CIP's is in bijlage A opgenomen.

bevraging gemeenten en waterschap – provincie niet

De GIA heeft gevolgen voor gemeenten, provincies en waterschappen. Op voorhand werd de grootste impact verwacht bij gemeenten. Er zijn daarom steekproeven van 12 gemeenten, een provincie en een waterschap samengesteld. Bij de selectie van steekproefgemeenten is rekening gehouden met verschillen tussen (typen) gemeenten in onder andere de omvang (inwonertal) en verstedelijkingsgraad.

Voor het verkrijgen van de in totaal 14 beoogde respondenten bleek het nodig vervangende organisaties te zoeken en herhaald contact te leggen. De voornaamste redenen hiervoor waren dat de GIA bij een belangrijk deel van de benaderde organisaties onbekend was en voorts een gebrek aan capaciteit om mee te werken.

Ondanks inspanningen via verschillende kanalen om een provincie bereid te vinden om mee te werken aan het onderzoek, is dit niet gelukt. De GIA lijkt nog onvoldoende in zicht te zijn bij de provincies, waardoor geen van de benaderde provincies een aanspreekpunt hiervoor naar voren heeft kunnen schuiven. In dit rapport ontbreken daarom bevindingen ten aanzien van de impact van de GIA op provincies.

Het proces van steekproefsamenstelling, het benaderen van gemeenten en het ondersteunen door de onderzoekers bij het in beeld brengen van de impact is beschreven in bijlage B Onderzoeksverantwoording.

De bevraging heeft plaatsgevonden door middel van online-interviews. Vanuit respondenten zijn expertises ingebracht van vastgoed, de ondergrondse en bovengrondse infrastructuur.

impact kwalitatief benaderd: structureel of eenmalig

De impact van nieuwe of veranderende verplichtingen bleek voor de bevroegde gemeenten in het onderzoek niet eenvoudig te kwantificeren door gemeenten, veelal ook niet op basis van een ruwe inschatting of in een bandbreedte. Dit heeft te maken met onzekerheden die samenhangen met de invulling van de GIA, maar ook doordat werkzaamheden gedeeltelijk door andere functionarissen binnen de gemeentelijke organisatie moeten worden verricht (bijvoorbeeld ICT-medewerkers). Ook bleken de verschillen in kwantificering, daar waar wel cijfers zijn genoemd in de interviews, onvoldoende onderbouwd en daardoor niet betrouwbaar genoeg om te rapporteren. Om wel enig gevoel te krijgen bij de financiële impact voor gemeenten zijn er per thema samenvattende tabellen opgenomen waarin de veranderende inspanningen zijn ingeschaald:

- + een beperkte extra inspanning, veelal van toepassing voor enkele (typen) gemeenten
- ++ een grotere inspanning, veelal van toepassing voor alle (typen) gemeenten,
- +++ een substantiële inspanning die een organisatiewijziging met zich meebrengt ingeval van structurele extra inspanningen.

Verder is steeds aangegeven of het om eenmalige inspanningen gaat of dat de inspanningen een meer structureel karakter hebben (waarbij een organisatiewijziging veelal niet is uit te sluiten).

bekostiging uit leges

Voor gemeentelijke dienstverlening die op verzoek van individuele belanghebbenden wordt verricht kunnen leges in rekening worden gebracht. Leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn op begrotingsbasis, waarbij alleen de taken die direct als dienstverlening voor de aanvrager worden uitgevoerd mogen worden meegerekend. Dat betekent dat kosten in verband met handhaving, bezwaar en beroep niet uit leges mogen worden gedekt, maar uit de algemene middelen van de gemeente. Alleen structurele inspanningen kunnen onder legesheffing worden gebracht.

2.2 Nieuwe verplichtingen als gevolg van de GIA

GIA is een Europese verordening

De GIA heeft rechtstreekse werking, dat wil zeggen dat er in principe geen ruimere regelgeving op nationaal niveau is toegestaan. Er zijn verschillen in operationalisatie en uitzonderingsgronden mogelijk bij

verschillende artikelen in de GIA. De uitwerking hiervan gebeurt op nationaal niveau. Het ministerie van EZ is bezig hieraan nadere invulling te geven. In het onderzoek is alvast voorgesorteerd op mogelijke keuzes die gemaakt kunnen worden bij de nadere invulling. Daarom heeft de uitvraag op een aantal aspecten in de impactanalyse plaatsgevonden via enkele scenario's. Gedurende het onderzoeksproces zijn er scenario's weggevallen of nader ingevuld door het ministerie van EZ.

netwerken met zeer hoge capaciteit

De nieuwe verplichtingen hebben betrekking op netwerken met zeer hoge capaciteit, te weten glasvezelkabels en 5G. Dit brengt veranderende verplichtingen met zich mee ten aanzien van draadloze telecommunicatie (bovengrondse antennes) en glasvezelkabels (ondergrondse aanleg, aansluiting). Hiertoe moeten medeoverheden fysieke infrastructuur beschikbaar stellen, graafwerkzaamheden coördineren en verschillende typen informatie beschikbaar stellen.

Centraal Informatiepunt

Diverse nieuwe of veranderende verplichtingen die voortvloeien uit de GIA hebben betrekking op de vorming van een centraal informatiepunt (CIP) of verscheidene CIP's. Informatie over overheidsobjecten boven de grond en onder de grond alsmede informatie over geplande graafwerkzaamheden van de overheid moeten beschikbaar komen in een CIP. Het ministerie van EZ heeft hier (binnen de reikwijdte van de GIA) de volgende opties voor de invulling daarvan gegeven:

- een *landelijk* CIP waarbij de vormgeving en frontoffice een verantwoordelijkheid wordt van het Rijk en medeoverheden alleen verantwoordelijk worden voor het vullen van het CIP;
- een *gemeentelijk* CIP waarbij gemeenten ervoor kunnen kiezen om een integrale toegangsfunctie te organiseren, waarin informatie van verschillende gemeentelijke afdelingen en landelijke basisregistraties aan elkaar is gelinkt..

nieuwe of veranderende verplichtingen

De nieuwe verplichtingen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

1. Fysieke infrastructuur in eigendom of onder zeggenschap van gemeente, provincie of waterschap:
 - a) Toegang verlenen tot deze fysieke infrastructuur voor bijvoorbeeld de plaatsing van grote antennes (niet meer alleen voor kleine antennes (*small cells*) zoals reeds verplicht onder de Telecommunicatiewet)
 - b) Informatie leveren aan een CIP over de bovengrondse infrastructuur, te weten gebouwen en andere objecten in de openbare ruimte (niet over de ondergrondse infrastructuur, omdat dat al gebeurt via KLIC).
2. Geplande civiele werken met betrekking tot graafwerkzaamheden:
 - a) Coördinatie van civiele werken
 - b) Informatie leveren aan een CIP over geplande eigen civiele werken in de komende 6 maanden en uiterlijk 2 maanden voor een vergunningsaanvraag
3. Vergunningen en doorgangsrechten
 - a) Informatie hierover aanleveren aan een landelijk CIP (voor zover dat nog niet is gerealiseerd via het Ondernemersplein)
 - b) Vergunningaanvraag via een link op een Centraal Nationaal Digitaal Toegangspunt, dat doorgeleidt naar een eigen CIP met aanvraagportaal (inclusief informatie over status van de aanvraag) van de gemeente

4. Eisen aan nieuwbouwwoningen en vergunningplichtige verbouw (ingrijpende renovatie)
 - a) Uitvoering bouw- en woningtoezicht conform aangepast Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) met betrekking tot glasvezelklare fysieke binnenhuisinfrastructuur (bijvoorbeeld *miniducts*), glasvezelbekabeling binnenshuis en een toegangspunt tot gebouwen met meergezinswoningen waarop elke woning kan worden aangesloten.

3 Beschikbaarstelling fysieke infrastructuur en CIP's

In dit hoofdstuk gaan we in op de verschillende nieuwe en veranderende verplichtingen. Eerst beschrijven we de veranderingen van de regels en daarna bespreken we de gevolgen voor gemeenten en waterschappen.

3.1 Verplichtingen fysieke infrastructuur als gevolg van de GIA

De GIA brengt nieuwe verplichtingen met zich mee om toegang te verlenen tot de fysieke infrastructuur die in eigendom is of onder zeggenschap staat van overheidsinstanties. Daarnaast dient informatie over de fysieke infrastructuur in een centraal informatiepunt (CIP) beschikbaar te worden gemaakt.

Toegang verlenen

De GIA schrijft voor dat overheidsinstanties hun publieke infrastructuur beschikbaar moet zijn voor de uitrol van telecommunicatienetwerken met zeer hoge capaciteit, hetgeen bijvoorbeeld betekent dat gemeenten plaatsing van grote antennes op objecten waarvan zij eigenaar zijn of waarover zij zeggenschap hebben, moeten toestaan.² Het gaat om dezelfde objecten waarvoor onder de huidige Telecommunicatiewet het toestaan van medegebruik voor *small cells* geldt. Wel zijn deze *assets* in de GIA nu expliciet opgenomen.

Het Rijk benoemt weigeringsgronden om objecten te kunnen uitzonderen van deze verplichting, die liggen in de sfeer van architecturale, historische en religieuze redenen, milieuwaarde, openbare veiligheid, defensie en gezondheid. De medeoverheden moeten deze weigeringsgronden toepassen op hun eigen situatie. Daarvoor zijn 2 mogelijke scenario's onderscheiden:

- Scenario 1: vooraf aanwijzen van specifieke infrastructuur met toepassing van de Rijkslijst van uitzonderingen. Als een verzoek binnenkomt, wordt getoetst aan deze lijst van uitzonderingen.
- Scenario 2: beoordeling per verzoek of een weigeringsgrond van de Rijkslijst van toepassing is en het object onder de uitzonderingen valt.

De reactietermijn op een verzoek tot medegebruik wordt verkort van 2 maanden naar 1 maand.

Informatie beschikbaar maken in een CIP

Informatie over de fysieke bovengrondse infrastructuur moet beschikbaar komen via één nationaal CIP. Iedere actualisering van informatie moet onmiddellijk beschikbaar worden gesteld. De minimale informatie die dient te worden ontsloten via een CIP betreft: geolocatie en route, type en huidig gebruik van de infrastructuur en een contactpunt.

Objecten kunnen worden uitgezonderd van deze verplichting met het oog op veiligheid, volksgezondheid of de openbare veiligheid, of om redenen van vertrouwelijkheid, handels- en bedrijfsgeheimen, technische ongeschiktheid of disproportionele informatieplicht.

Informatie over de ondergrondse fysieke infrastructuur moet ingevolge de GIA weliswaar ook beschikbaar zijn in een CIP, maar daarin voorziet het KLIC reeds, dus dit is geen nieuwe verplichting.

² Het gaat om de volgende objecten: gebouwen en de daken en delen van de gevels daarvan, of toegangen tot gebouwen, en elke andere voorziening, met inbegrip van straatmeubilair, zoals lantaarnpalen, verkeersborden, verkeerslichten, aanplakborden en tolpoorten, alsook bus- en tramhaltes en metro- en treinstations.

3.2 Gemeenten

3.2.1 Acties om te voldoen aan de GIA

De volgende acties moeten worden ondernomen, voor zover dat (nog) geen bestaande praktijk is:

1. Eventueel aanpassing van het antennebeleid.
2. Verwerken van mogelijk meer verzoeken tot medegebruik fysieke infrastructuur.
3. Aanpassing beoordeling verzoeken op basis van de (uitgebreidere) Rijkslijst van weigeringsgronden,
 - a) door vooraf een lijst van uitzonderingen vast te stellen op basis van de Rijkslijst van weigeringsgronden (scenario 1);
 - b) door per aanvraag te toetsen aan de Rijkslijst van weigeringsgronden (scenario 2).
4. Eventuele organisatorische maatregelen vanwege verkorting van de reactietermijn op een verzoek naar 1 maand.
5. Registratie van alle eigen bovengrondse objecten en objecten die onder eigen zeggenschap staan, inclusief het actueel houden van geregistreerde gegevens. In bestaande registraties zo nodig nog ontbrekende kenmerken of nog ontbrekende objecten toevoegen. Het samenbrengen van informatie uit verschillende interne systemen, voor zover dat nog niet het geval is.
6. Zorgen dat de eigen informatie beschikbaar komt in een landelijk CIP (aanleveren, aansluiten).

3.2.2 Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel

1. Eventueel aanpassing antennebeleid

Gemeenten zijn op basis van de huidige wetgeving niet verplicht om antennebeleid te voeren. Onder de GIA verandert dat niet, maar zou de noodzaak door gemeenten voor het formuleren van beleid wel eerder kunnen worden gevoeld als er meer verzoeken tot het plaatsen van (grote) antennes op de gemeentelijke infrastructuur komen.

In de gemeenten die in het onderzoek zijn bevraagd is er soms geen antennebeleid, in andere wel. Beleid aanpassen is niet altijd nodig, omdat bestaand beleid ook kan worden toegepast op plaatsing van grote antennes op gemeentelijke infrastructuur. Waar beleid naar verwachting wel moet worden gewijzigd zal dit beperkte kosten met zich meebrengen omdat er inhoudelijk weinig verandert. Waar nu geen antennebeleid is, verwachten gemeenten niet altijd dat het nodig zal zijn alsnog beleid op te stellen vanwege de GIA, omdat men weinig verzoeken verwacht aangezien er geen knelpunten zijn in de mobiele dekking of dat er nauwelijks overheidsgebouwen zijn die interessant zijn voor telecomexploitanten (weinig hoogbouw).³

Aanpassing van het antennebeleid speelt vooral bij gemeenten in stedelijk gebied. Ongeveer een kwart van de bevraagde gemeenten verwacht hiervoor eenmalige inspanningen. De beleidstekst zal door een beleidsambtenaar in concept moeten worden aangepast en vervolgens in een beleidsnota te worden vastgesteld in het college. Met de inspanningen zal een aantal dagen gemoeid zijn, variërend van enkele dagen tot minder dan 10 dagen.

³ Het plaatsen van grote antennes gaat uitsluitend om gemeentelijk vastgoed. Er zijn in het onderzoek geen concrete voorbeelden naar voren gekomen van plaatsen van grote antennes (anders dan *small cells*) op openbaar vervoersvoorzieningen of openbare verlichting.

Los van het – eventueel – aanpassen van het antennebeleid heeft een gemeente naar voren gebracht dat de onderhouds-/servicecontracten van gemeentelijk vastgoed dienen te worden aangepast vanwege de mogelijkheid voor plaatsing van een antenne op het dak. Hiermee zijn ook eenmalige kosten gemoeid.

2. Verzoeken tot medegebruik

Er zijn bij de responsgemeenten, voor zover men weet, in de afgelopen jaren niet of nauwelijks verzoeken gedaan voor plaatsing van antennes op gemeentelijke objecten. Er zijn geen voorbeelden van bezwaar- en beroepsprocedures in dit verband bekend.⁴

Vanwege de GIA verwachten sommige gemeenten mogelijk iets meer verzoeken tot medegebruik, maar een concreet beeld hiervan bestaat er op dit moment niet. Met name gemeenten in stedelijk gebied met hoge gebouwen in eigendom van gemeenten, verwachten dat er voor deze gebouwen verzoeken kunnen komen, al denkt men dat het om een klein aantal zal gaan.

Landelijke gemeenten, die veelal ook niet over hoge gebouwen beschikken, verwachten geen toename van het aantal verzoeken. Vastgoed van private partijen (bijvoorbeeld flats) zijn hoger en daardoor doorgaans geschikt dan gemeentelijk vastgoed.

Het medegebruik op bovengrondse infrastructuur (zoals straatmeubilair) legt geen nieuwe verplichtingen op. Voor grote antennes wordt daar nu nog nauwelijks gebruik van gemaakt. Door nieuwe ontwikkelingen zou dit in de toekomst wel kunnen wijzigen.

Verzoeken tot medegebruik in ondergrondse publieke infrastructuur, zoals in (lege) mantelbuizen of kabelgoten, komen nauwelijks voor. Gemeenten beschikken in beperkte mate over capaciteit in deze infrastructuur en verwachten op dit moment niet dat door de GIA meer verzoeken tot medegebruik zullen volgen.

Er worden op grond van deze verwachtingen zeer beperkt extra kosten voor de gemeente verwacht. Wel geven de gemeenten aan dat de eventuele beperkte extra kosten structureel van aard zijn.

3. Beoordeling verzoeken op weigeringsgronden (2 scenario's)

Geen van de responderende gemeenten heeft een voorkeur voor scenario 1 waarbij vooraf moet worden bepaald welke fysieke infrastructuur onder de uitzonderingen valt.

Daarvoor zijn in hoofdzaak twee redenen aangevoerd:

- de verwachte frequentie is daardoor zo laag⁵, dat het opstellen van een lijst vooraf een onevenredige inspanning vergt;
- het hanteren van een lijst laat te weinig flexibiliteit toe om tot maatwerkoplossingen te komen, hetgeen in de bestaande praktijk wel gebeurt.

De werkwijze volgens scenario 2 (per individueel verzoek tot medegebruik een beoordeling) wijkt niet af van de huidige gang van zaken. Het feit dat de weigeringsgronden enigszins wijzigen, betekent niet dat er meer of minder werk door de gemeente hoeft te worden verricht bij de beoordeling van een verzoek.

Er wordt bij dit scenario daarom geen effect verwacht van deze voorschriften in de GIA.

⁴ Voor small cells is dit wel van toepassing. Gemeenten houden wel rekening met extra inspanningen voor bezwaar en beroep als het technisch mogelijk wordt om antennes te plaatsen op andere publieke infrastructuur.

⁵ Gesprekken met twee koepelorganisaties van bij de uitrol van telecomnetwerken met zeer hoge capaciteit betrokken bedrijven leren ook dat er door hen niet wordt verwacht dat er meer beroep op de gemeenten wordt gedaan voor beschikbaarstelling van hun bovengrondse en ondergrondse objecten.

4. Verkorting reactietermijn naar 1 maand

De verkorting van de reactietermijn van 2 maanden naar 1 maand leidt voor met name kleinere tot middelgrote gemeenten niet tot extra inspanningen; ook nu reageert men veelal binnen deze termijn.

Voor grotere, stedelijke gemeenten is de termijn van 1 maand moeilijker haalbaar. Het verzoek moet bij deze gemeenten door verschillende afdelingen worden beoordeeld en waar het ook nodig is ter plaatse te kijken in verband met complexe ruimtelijke of technische situaties. Hierdoor zijn meer medewerkers betrokken, waarbij meer handelingen en meer onderzoek wordt verricht. Dit leidt al gauw tot een langere doorlooptijd.

Voor zover er sprake is van extra inspanningen en daarmee samenhangende kosten betreft het structurele kosten. Deze structurele kosten kunnen wel onder legesheffing worden gebracht.

Deze kosten zullen substantieel zijn als er substantiële aantallen verzoeken binnenkomen bij de gemeente. Door respondenten, evenals door telecomexploitanten, wordt dat niet verwacht. Daardoor wordt er een beperkt structureel financieel effect verwacht, en dan vooral bij grote, stedelijke gemeenten.

5. Registratie objecten

Bij de bevraagde gemeenten in het onderzoek loopt de registratie van gemeentelijk vastgoed en bovengrondse infrastructuur uiteen:

- *Gemeentelijk vastgoed*

Hoewel de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) zelf geen eigenareninformatie biedt, is in gemeentelijke vastgoedregistraties meestal wel een koppeling met de BGT opgenomen, waardoor er in verreweg de meeste responsgemeenten een vastgoedregistratie inclusief geolocatie bestaat;

- *Bovengrondse infrastructuur*

In registraties van bovengrondse infrastructuur (gemeentelijke objecten) bestaan duidelijke verschillen tussen (typen) gemeenten. Grotere, meer verstedelijkte gemeenten hebben alle typen objecten integraal in het BGT of gemeentelijk systeem, inclusief geolocatie (met kaartlagen).

Middelgrote en kleinere gemeenten zijn nog niet zo ver; bepaalde assets ontbreken nog in het BGT of gemeenten hebben nog niet inzichtelijk welke gemeentelijke assets zich in de openbare ruimte bevinden en zijn deze nog niet in kaart aan het brengen. Een aantal gemeenten is momenteel bezig een integraal gemeentelijk systeem te vullen of meerdere registraties te koppelen.

Waar wel (al dan niet onderling gekoppelde) registraties zijn, kunnen gemeenten nu niet beoordelen of die ook alle in de GIA vereiste kenmerken bevatten. De opgenomen kenmerken zijn gericht op beheer en onderhoud. Ook kunnen gemeenten niet beoordelen of alle volgens de GIA verplichte objecten hierin zijn opgenomen, waarbij met name abri's (als die geen gemeentelijk eigendom zijn⁶) een vraagpunt vormen. Om te voldoen aan de GIA zijn dus voor gemeenten met registraties mogelijk aanvullende acties nodig voor aanvullende kenmerken of voor aanvullende objecten.⁷

Gemeenten verkeren aldus in verschillende uitgangsposities voor het kunnen gaan voldoen aan de GIA-verplichtingen:

- voor gemeenten waar nog geen integrale registraties van de gehele bovengrondse infrastructuur (gebouwen zijn dan wel in de BGT opgenomen, maar andere objecten in de openbare ruimte zijn niet of deels in registraties opgenomen) bestaan, dienen grote inspanningen te worden verricht met een ruime doorlooptijd. Dit zijn vooral kleinere en middelgrote (minder verstedelijkte) gemeenten;

⁶ In de GIA gaat het niet alleen om objecten die gemeentelijk eigendom zijn, maar ook om objecten die onder zeggenschap van de gemeente staan. Dit kan mogelijk het geval zijn voor abri's. De term 'zeggenschap' als gebezigd in de GIA vergt nadere duiding.

⁷ Enkele gemeenten hebben de vraag opgeworpen of informatie van alle assets beschikbaar moet worden gemaakt, omdat deze ook gevoelige informatie kunnen bevatten en daarop dus een filter gezet moet worden. Dit maatwerk levert aanvullende inspanningen op.

- voor gemeenten waar al een registraties bestaan die onderling zijn gekoppeld of zijn gekoppeld met landelijke registraties zijn geen of beperkte inspanningen voorzien. De beperkte inspanningen hangen dan samen met specifieke assets die nog moeten worden toegevoegd.

Deze, afhankelijk van de uitgangspositie, grote of kleine inspanningen per gemeente betreffen eenmalige kosten.

6. Informatie aanleveren aan / aansluiten op landelijk CIP

Gemeenten hebben hun eigen systemen van registraties en er is alleen interne toegang tot de informatie.

Uit deze registraties moeten de voor GIA vereiste gegevens worden aangeleverd aan een landelijk centraal informatiepunt. De juiste gegevens moeten worden gekoppeld aan dit CIP. Een mutatie van de betreffende gegevens in de gemeentelijke registratie wordt dan automatisch verwerkt in het CIP. De bevraagde gemeenten gaan allemaal uit van het aanbrengen van automatische koppelingen (koppelvlakken).

Met het maken van het benodigde koppelvlakken zijn ICT-kosten gemoeid. Ook moeten toegangsrechten worden geregeld, waarmee inspanningen zijn gemoeid.

De hoogte van deze ICT-kosten zijn zeer verschillend geraamd door responderende gemeenten, variërend van een inspanning van enkele dagen tot meerdere maanden (meerdere tienduizenden euro's per gemeente). De bandbreedte heeft ermee te maken dat men nog niet goed kan overzien wat de vereisten zijn, in hoeverre er gestandaardiseerd kan worden dan wel maatwerk nodig zal zijn. Een reële raming is hieruit niet te maken, maar wel kan worden verwacht dat er substantiële ICT-kosten zullen zijn.

3.2.3 Overzicht impact gemeenten

financiële impact

In onderstaande tabel is financiële impact op gemeenten van beschikbaarstelling van fysieke infrastructuur en CIP's samengevat.

Beschikbaarstelling fysieke infrastructuur en CIP's	Structureel	Eenmalig	Leges
1. Eventuele aanpassing antennebeleid	0	+	0
2. Verzoeken tot medegebruik	(+)	0	0
3. Beoordeling verzoeken op weigeringsgronden:			
a) vooraf lijst uitzonderingen vaststellen	0	++	0
b) beoordelen per verzoek	0	0	0
4. Verkorting reactietermijn naar 1 maand	+	0	+
5. Registratie objecten	0	++(+)	0
6. Informatie aanleveren aan / aansluiten op landelijk CIP	0	+	0

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de structurele impact zich vooral voordoet bij de verkorting van de reactietermijn naar 1 maand, en dan met name bij grote, stedelijke gemeenten. Omdat het verwachte aantal verzoeken beperkt is gaat het om een beperkte aanpassing die onder legesheffing geplaatst kan worden. De GIA vraagt daarnaast eenmalige inspanningen bij de registratie van objecten en in het scenario dat vooraf een lijst met weigeringsgronden moet worden vastgesteld. De GIA kan tot gevolg hebben dat gemeenten hun antennebeleid gaan aanpassen.

bestuurlijke impact

De GIA zorgt voor bestuurlijke impact bij de registratie van objecten en het sneller reageren op verzoeken tot toegang tot publieke infrastructuur.

3.3 Waterschappen

Relevante fysieke infrastructuur

Waterschappen beschikken over veel soorten objecten (in het algemeen aangeduid als ‘assets’), zowel objecten ten behoeve van het kwantitatief waterbeheer (watersysteem) als van het kwalitatief waterbeheer (waterzuivering). Daarnaast kunnen waterschappen over vastgoed beschikken zoals kantoorruimte.

Van de bovengrondse objecten zouden daken van gebouwen in principe in aanmerking kunnen komen voor plaatsing van antennes. Voor objecten binnen afgesloten terreinen, bijvoorbeeld riool- en waterzuiveringsinstallaties⁸ of waterkeringen, verwacht men dat niet omdat het beschermde zones betreft. Daarbij komt dat dergelijke objecten in het algemeen buiten de bebouwde kom liggen. Daar hebben netbeheerders ook dekking nodig, maar worden antennes in het algemeen niet bovenop een gebouw of ander object van een waterschap geplaatst. Daarom is de verwachting vanuit het waterschap dat de telecomaandieners niet of nauwelijks de wens hebben om antennes op bovengrondse objecten van waterschappen te plaatsen.

De ondergrondse infrastructuur zelf (rioolbuizen) is niet geschikt voor medegebruik. Wel blijkt er een voorkeur bij netwerkbeheerders om kabels en leidingen langs de ondergrondse infrastructuur, maar ook bijvoorbeeld aan de voet van dijklichamen, van het waterschap te leggen, dus dezelfde trajecten aan te houden. Dergelijke verzoeken voor aanleg van kabels of leidingen komen ook nu binnen (zie hoofdstuk 5).

1. Aanpassing antennebeleid

Er is – voor zover naar voren gekomen – geen bestaand antennebeleid voor plaatsing van bovengrondse antennes.

Er is wel beleid ten aanzien van plaatsing van bovengrondse objecten in het algemeen, waarin onder andere is opgenomen dat deze niet boven objecten van het waterschap mogen worden geplaatst. Er is ook beleid ten aanzien van ondergrondse kabels en leidingen, dat erop is gericht beschermingszones te ontzien, zoals het vrijhouden van stroken naast bijvoorbeeld persleidingen en bepaalde kruisingen. Dit beleid ziet op de aanleg van kabels en leidingen door derden, niet op het beschikbaar stellen van de eigen infrastructuur van een waterschap (zie hoofdstuk 5).

Er worden weinig verzoeken voor plaatsing van antennes op objecten van waterschappen verwacht, omdat in buitengebied plaatsing op deze objecten niet waarschijnlijk is en er weinig geschikte objecten zijn binnen zoekgebieden binnen de bebouwde kom. Het ligt dan ook niet in de verwachting dat het voor waterschappen noodzakelijk is om vanwege de GIA antennebeleid op te stellen.

Er worden daarom geen eenmalige of structurele kosten voor antennebeleid verwacht.

2. Verzoeken tot medegebruik en 3. Beoordeling verzoeken op weigeringsgronden (2 scenario's)

Indien er verzoeken tot medegebruik komen, zullen deze op dezelfde wijze worden behandeld als initiatieven die ook nu binnenkomen voor plaatsing van objecten in de ruimte of kabels of leidingen langs persleidingen. Het wordt gezien als reguliere taak.

⁸ RWZI's worden gebruikt voor de voorziening van voor menselijke consumptie bestemd water en zijn daarom op grond van artikel 2, 4^e lid onder b geen fysieke infrastructuur in de zin van de GIA.

Verzoeken zullen individueel worden beoordeeld (scenario 2) of er een weigeringsgrond aan de orde is. In principe wordt (ook nu) meegewerkt aan verzoeken vanuit de publieke taak van waterschappen.

Gezien de verwachte lage frequentie zullen er geen extra eenmalige of structurele kosten mee zijn gemoeid.

4. Verkorting reactietermijn naar 1 maand

Men verwacht eigenlijk niet dat er verzoeken voor plaatsing van antennes op bovengrondse infrastructuur zullen komen.

De verkorting van de reactietermijn van 2 maanden naar 1 maand heeft geen gevolgen voor de inzet van waterschappen, omdat er niet meer verzoeken worden verwacht.

5. Registratie objecten

De fysieke infrastructuur is op dit moment reeds ontsloten. In elk geval bij het geïnterviewde waterschap is er een open-dataportaal, waarin alle assets voor waterzuivering zijn opgenomen. In het kader van het programma Professioneel Afvalwatertransport (PAT) zijn alle assets van gemeenten en waterschappen in beeld. Dit is gekoppeld met de BGT en de BAG (<https://afvalwatertransport.nl>).

Er is geen informatie beschikbaar gekomen in hoeverre de overige assets (watersysteem) in beeld zijn.

Er zijn – voor zover bekend – daarom geen extra eenmalige of structurele kosten gemoeid met het samenbrengen van informatie over assets.

6. Informatie aanleveren aan / aansluiten op landelijk CIP

Voor waterschappen zelf is de informatie over assets reeds inzichtelijk.

Er zullen eenmalige kosten zijn gemoeid met het geschikt maken voor of aansluiten op een CIP.

Als het inderdaad gaat om de aankoppeling van reeds voor alle waterschappen gebundelde informatie, hoeven deze kosten alleen voor de gezamenlijke waterschappen te worden gemaakt (dit is niet geverifieerd).

Overzicht impact waterschappen

In onderstaande tabel is impact op waterschappen van beschikbaarstelling van fysieke infrastructuur en CIP's samengevat.

Beschikbaarstelling fysieke infrastructuur en CIP's	Structureel	Eenmalig	Leges
1. Aanpassing antennebeleid	0	0	0
2. Verzoeken tot medegebruik en 3. Beoordeling verzoeken	0	0	0
4. Verkorting reactietermijn naar 1 maand	0	0	0
5. Registratie objecten	0	0	0
6. Informatie aanleveren aan / aansluiten op landelijk CIP	0	+	0

Op basis van de verkregen informatie kan worden verondersteld dat de eenmalige inspanningen voor alle waterschappen gezamenlijk kunnen plaatsvinden.

4 Geplande civiele werken graafwerkzaamheden en CIP

4.1 Verplichtingen civiele werken en CIP

De GIA brengt nieuwe verplichtingen met zich mee om eigen civiele werken op verzoek te coördineren en deze civiele werken digitaal aan te kondigen via een CIP.

civiele werken coördineren

Het gaat om de verplichting om eigen civiele werken te coördineren (met inbegrip van kostenverdeling). Aankondigen van civiele werken van andere netbeheerders is geen verplichting die voortvloeit uit de GIA.⁹ De verplichting ten aanzien van eigen civiele werken betekent dat in overleg dient te worden gegaan als er een verzoek komt. Uitgezonderd zijn civiele werken van beperkte omvang (waarde, grootte, duur). Het gaat vooral om civiele werken waarbij er graafwerkzaamheden kunnen worden gecombineerd, dus inclusief reconstructies, waarbij telecompartijen rechthebbend zijn onverlet of de werkzaamheden daadwerkelijk gelijktijdig plaatsvinden met werkzaamheden door telecompartijen.¹⁰ Bij de omvang van civiele werken zijn twee scenario's onderscheiden:

1. Alleen civiele werken die via een meerjarenplanning door het college zijn vastgesteld.
2. Alle gemeentelijke werkzaamheden (met uitzondering van civiele werken met beperkte omvang).

aankondiging civiele werken digitaal beschikbaar via CIP

De eigen civiele werken moeten via het CIP digitaal beschikbaar worden gesteld. Met informatie over kaartlocatie en typen werken, aard van de werkzaamheden, startdatum en duur, geraamde datum voor indiening vergunningen en contactpunt. Uitgezonderd zijn civiele werken vanwege veiligheidsredenen, volksgezondheid en vertrouwelijkheid en werken met beperkte omvang.¹¹

4.2 Gemeenten

4.2.1 Acties om te voldoen aan de GIA

De volgende acties moeten worden ondernomen, voor zover dat (nog) geen bestaande praktijk is:

1. Het coördineren van civiele werken uitgevoerd door gemeenten.
2. Het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken zodat deze op verzoek ter beschikking kunnen worden gesteld.
3. Inzichtelijk maken van het aantal civiele werken waarvoor data beschikbaar moet worden gesteld, ofwel waar a) een meerjarenplanning aan ten grondslag ligt of b) voor alle gemeentelijke werkzaamheden.

⁹ Er zijn wel initiatieven waarin werkzaamheden van alle netbeheerders inzichtelijk worden gemaakt, zoals het nieuwe platform inrapplannen van mijnaansluiting.nl.

¹⁰ Gemeenten zijn niet verplicht om civiele werken daadwerkelijk te combineren. Als er voor de gemeente extra kosten zijn verbonden, bijvoorbeeld door extra vertragingen, dan hoeven gemeenten niet in te stemmen met deze verzoeken (art. 5, lid 2 sub a).

¹¹ Dit kan een positief neveneffect hebben in verband met afstemming met nutspartijen en de grote toename van (ondergrondse) infrastructurele werkzaamheden vanwege de energietransitie.

4. Het afbakenen van civiele werken van gemeenten met beperkte omvang conform de door het Rijk vastgelegde criteria¹².

4.2.2 Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel

1. Het coördineren van civiele werken uitgevoerd door gemeenten

Het coördineren van civiele werken vindt in alle bevroagde gemeenten in het onderzoek plaats. Hier worden zowel digitale middelen voor ingezet (projectenkaarten), maar ook Excel-lijsten zonder geografische informatie. De meeste gemeenten bespreken ontwikkelingen in periodieke nutsoverleggen. Nutsoverleggen kunnen een algemeen karakter hebben waar projecten in algemene zin worden besproken. Maar in de overleggen kunnen ook specifieke projecten, onderdeel van meerjarenplannen, worden doorgenomen.

Dit leidt niet tot extra inspanningen als gevolg van de GIA.

2. Het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken

In het merendeel van de bevroagde gemeenten in het onderzoek is er al een intern (integraal) systeem waarin de civiele werken zijn in te zien. Deze systemen zijn gekoppeld en daarom actueel. In een aantal gemeenten is de informatie niet centraal (integraal) beschikbaar, maar verspreid over meerdere systemen/afdelingen. Gemeenten moeten onderzoeken of en hoe de gemeentelijke systemen geschikt gemaakt kunnen worden om te koppelen met een landelijk CIP, zodat de gemeentelijke data in dat CIP beschikbaar wordt gesteld. Hiervoor moet bepaalde IT-handelingen worden uitgevoerd. Hier is voor gemeenten die geplande civiele werken niet (integraal) registreren dus een behoorlijke eenmalige inspanning vereist.

De omvang van die inspanning varieert dus per gemeente en is afhankelijk van hoe de informatie uit meerdere systemen/afdelingen (centraal en integraal) toegankelijk is te maken.

3. Inzichtelijk maken aantal civiele werken

- a) Als het gaat om civiele werken waar een meerjarenplanning aan ten grondslag ligt, dan gaat het om civiele werken die nu al worden gecoördineerd. Vaak gaat het om enkele tientallen projecten per jaar per gemeente. Hiervoor zijn dan geen aanvullende inspanningen nodig.
- b) Als het gaat om alle gemeentelijke civiele werken dan gaat het duidelijk om grotere aantallen. De exacte omvang per gemeente is veelal niet inzichtelijk, maar het zijn er dan eerder honderden dan tientallen. Gemeenten hebben daarbij ook behoefte aan een nadere concretisering om welke civiele werken het gaat. Omdat het gaat om duidelijk meer civiele werken dan in de huidige situatie vergt dit een structurele organisatie-aanpassing.¹³

4. Uitsluiten civiele werken van met beperkte omvang

Voor de uitzondering van de coördinatie van civiele werken van beperkte omvang zijn suggesties aangedragen door gemeenten: de oppervlakte of lengte, geplande werkzaamheden dan wel calamiteiten en enkelvoudige (één asset) dan wel meervoudige werkzaamheden (bijvoorbeeld het kruisen van een weg).

Voor de GIA en het delen van civiele werken zou een logisch criterium zijn of er koppelkansen zijn voor netbeheerders.

¹² De criteria voor 'civiele werken met beperkte omvang' zijn ten tijde van het onderzoek nog niet vastgelegd door het Rijk. Dit zal gebeuren bij de implementatie van de verordening in Nederlandse regelgeving.

¹³ Niet al deze gemeentelijke civiele werken zijn minstens 2 maanden voor vergunningverlening al bekend waardoor het een extra inspanning vereist om deze werken al aan te kondigen.

Omdat de landelijke criteria nog niet zijn vastgelegd, vonden sommige gemeenten het lastig om in te schatten in hoeverre eigen regels moeten worden aangepast en welk soort werkzaamheden koppelkansen geven voor netbeheerders. De bevraagde gemeenten hebben behoefte aan sturing vanuit het Rijk hiervoor.

Ervan uitgaande dat de gemeente de afbakening van werken met beperkte omvang moet maken zijn hiermee eenmalige inspanningen gemoeid.

4.2.3 Overzicht impact gemeenten

financiële impact

In onderstaande tabel is de financiële impact op gemeenten ten aanzien van geplande civiele werken (graafwerkzaamheden) en CIP's samengevat.

<i>Geplande civiele werken graafwerkzaamheden en CIP</i>	<i>Structureel</i>	<i>Eenmalig</i>	<i>Leges</i>
1. Het coördineren van civiele werken uitgevoerd door gemeenten	0	0	0
2. Het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken	0	+	0
3. Inzichtelijk maken aantal civiele werken	0	0	0
<i>a) Civiele werken met meerjarenplanning</i>	++	0	0
<i>b) Alle gemeentelijke civiele werken</i>	0	+	0
4. Uitsluiten civiele werken met beperkte omvang	0	+	0

Uit bovenstaande tabel blijkt er sprake is van structurele impact als het inzichtelijk maken van civiele werken gaat gelden voor alle gemeentelijke civiele werken. Daarnaast is er een eenmalige impact gemoeid met het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken en de afbakening van civiele werken met beperkte omvang.

bestuurlijke impact

De bestuurlijke impact is vooral afhankelijk van de reikwijdte van de verplichting om civiele werken inzichtelijk te maken.

4.3 Waterschappen

1. Het coördineren van civiele werken uitgevoerd door waterschap

De eigen civiele werken van een waterschap worden – voor zover in het onderzoek naar voren gekomen – niet waterschapsbreed gecoördineerd. Ook is er – voor zover naar voren gekomen – geen coördinatie tussen de watersysteemkant en de zuiveringskant van een waterschap met betrekking tot geplande civiele werken. Coördinatie vindt plaats op het niveau van een gebied en per project. Er is dan bijvoorbeeld een gebiedsmakelaar die ervoor zorgt dat initiatieven van netbeheerders worden gecoördineerd. Voor projecten zijn vervolgens projectbeheerders verantwoordelijk.

Er lijkt – op basis van de beschikbaar gekomen informatie – nu geen sprake te zijn van intern en waterschapsbreed inzicht in alle geplande civiele werken.

Om te komen tot coördinatie zullen naar verwachting eenmalige inspanningen nodig zijn om de juiste onderdelen binnen het waterschap met elkaar in verbinding te brengen en een systematiek hiervoor op te zetten.

Er kon (vooralsnog) niet worden aangegeven in hoeverre dat ook leidt tot structurele financiële effecten.

2. Het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken

In het verlengde van het ontbreken van waterschapsbrede coördinatie zal ook voor het digitaal beschikbaar maken van informatie over geplande civiele werken een eenmalige inspanning nodig zijn.

3. Inzichtelijk maken aantal civiele werken

Het 'aantal civiele werken' lijkt moeilijk te definiëren voor waterschapswerken. Een zuivering die wordt verbouwd, is een aanwijsbaar project. Voor cultuurtechnische werken (bijvoorbeeld stuwen, uitmondungen van watergangen, dijken) is de afbakening diffuser en is onduidelijker wat als '1 project' moet worden beschouwd.

Het aantal civiele werken is nu niet in beeld. Er is geen systeem voor.

Als de informatie over geplande civiele werken voor alle verschillende typen projecten moet worden verzameld, vergt dat voor elk waterschap zowel substantiële eenmalige inspanning (om een systeem op te zetten en informatieverzameling te organiseren) als substantiële structurele inspanning om de coördinatie uit te voeren.

4. Uitsluiten civiele werken met beperkte omvang

Criteria voor uitsluiting kunnen zijn gelegen in het verwachte nut voor het te bereiken doel (koppelkansen) en in de bescherming van de waterwerken van het waterschap.

Vanuit het perspectief van een waterschap zijn niet alle civiele werken relevant voor koppelkansen. Het gaat vooral om netwerkverbindingen over langere afstanden. Werkzaamheden voor dijkversterking of voor rioolbuizen leveren bijvoorbeeld koppelkansen op, maar werkzaamheden over een korte afstand niet. Er zou dus een beperking in de afstand kunnen worden toegepast.

Vanuit het perspectief van bescherming is voorgesteld de werkzaamheden op eigen terrein van het waterschap uit te sluiten.

Overzicht impact waterschappen

In onderstaande tabel is impact op waterschappen ten aanzien van geplande civiele werken (graafwerkzaamheden) en CIP's samengevat.

Geplande civiele werken graafwerkzaamheden en CIP	Structureel	Eenmalig	Leges
1. Het coördineren van civiele werken uitgevoerd door gemeenten	?	+	0
2. Het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken	?	+	0
3. Inzichtelijk maken aantal civiele werken	+	+	0
4. Uitsluiten civiele werken met beperkte omvang	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

5 Vergunningen en doorgangsrechten: centralisatie

5.1 Verplichtingen als gevolg van de GIA

De GIA bepaalt dat de voorwaarden en procedures voor alle vergunningen voor graafwerkzaamheden én bovengrondse infrastructuur (waaronder antennes) in een CIP beschikbaar moeten zijn, vergunningen digitaal moeten kunnen worden aangevraagd en dat de status van de aanvraag moet kunnen worden ingezien.

voorwaarden en procedures inzien

Voor informatie over voorwaarden en procedures en voor het daadwerkelijk aanvragen van vergunningen bestaan reeds er al 3 landelijke centrale loketten die in principe voldoen aan de eisen van de GIA, te weten:

- het Ondernemersplein: informatie landelijke regels i.v.m. graafwerkzaamheden. Doorverwijzing naar gemeente voor decentrale regels en voor aanvraag instemmingbesluit of doen van graafmelding;
- het Informatiepunt leefomgeving (IPL0): informatie landelijke regels i.v.m. bovengrondse werken (omgevingsrecht);
- het Omgevingsloket: informatie over decentrale regels en aanvraag omgevingsvergunning of melding.

Voor gemeenten die niet zijn aangesloten op het Ondernemersplein, betekent dit dat zij nog moeten zorgen voor aansluiting. Dat kan door middel van doorlinken naar bestaande systemen.

vergunningaanvraag indienen en status aanvraag inzien

Exploitanten hebben het recht om aanvragen voor noodzakelijke vergunningen of verlengingen daarvan via een CIP in elektronische vorm in te dienen en ook informatie over de status van de aanvraag te kunnen inzien.

werken met beperkte omvang kunnen meldingsplichtig worden

De GIA regelt dat er vrijstellingen gelden voor vergunningen voor ‘werken van beperkte omvang’ en vanwege ‘beperkte technische verbeteringen’. De lidstaat kan een meldingsplicht voor deze werken eisen. Het is nog niet bekend of dat in Nederland het geval zal zijn.

5.2 Gemeenten

5.2.1 Acties om te voldoen aan de GIA

De volgende acties moeten worden ondernomen, voor zover dat (nog) geen bestaande praktijk is:

1. Er moet gebruik worden gemaakt van een digitaal systeem om instemmingsbesluiten in aan te vragen en graafmeldingen te doen.
2. Als nog niet is aangesloten op het Ondernemersplein van waaruit wordt doorverwezen naar voorwaarden en procedures voor graafwerkzaamheden, dan dient gemeentelijke informatie over voorwaarden en procedures te worden ontsloten via één CIP. Dit betekent in de praktijk dat er een link op Ondernemersplein wordt geplaatst, die doorverwijst naar de gemeentelijke website of registratiesysteem.

3. Als nog niet is aangesloten op het Ondernemersplein van waaruit wordt doorverwezen naar een elektronische plek om instemmingsbesluiten aan te vragen dan wel een graafmelding te doen, dan dient een koppeling te worden gemaakt naar huidige gemeentelijke systemen om aanvragen/meldingen in te dienen en de status in te zien.
4. Het aanpassen van de gemeentelijke verordening (AVOI) met betrekking tot de afbakening van ‘werken van minder ingrijpende aard’ conform de criteria van het Rijk. In de responsgemeenten geldt nu een meldingsplicht voor dergelijke kleine werken; aanpassing van de verordening is daarom nodig.

5.2.2 Extra inspanningen en kosten: eenmalig en structureel

1. Digitaal systeem om instemmingsbesluiten aan te vragen en graafmeldingen te doen

Alle bevroagde gemeenten in het onderzoek maken al gebruik van digitale systemen om instemmingsbesluiten aan te vragen of graafmeldingen te doen. Vaak gaat het om MOOR, aangesloten op het WoW-portaal, maar soms ook andere systemen. De GIA brengt hier dus geen extra inspanningen met zich mee.

2. Gemeentelijke systemen geschikt maken om decentrale informatie via CIP inzichtelijk te maken

Het Ondernemersplein is voor lang niet alle gemeenten in het onderzoek bekend. Voor deze gemeenten is de informatie vaak wel beschikbaar op gemeentelijke websites of in MOOR en bestaat op dit moment geen noodzaak omdat netbeheerders de informatie eenvoudig weten te vinden. Overigens het komt regelmatig voor dat respondenten niet bekend zijn met het Ondernemersplein terwijl de informatie daar wel op is ontsloten. Voor de gemeenten waar de informatie niet op het Ondernemersplein beschikbaar is moet deze daar worden geplaatst met een link naar gemeentelijke websites of het gemeentelijk registratiesysteem.

3. Koppeling maken op CIP naar gemeentelijke systemen om instemmingsbesluiten en graafmeldingen in te dienen

Net als voor de voorwaarden en procedures dienen gemeenten een link te plaatsen op het Ondernemersplein om de aanvraag ook te kunnen indienen. De daadwerkelijke aanvraag verloopt via MOOR of een ander systeem en kan niet via het Ondernemersplein.

4. Opnemen van ‘werken met beperkte omvang’ in verordening

De gevraagde gemeenten in het onderzoek hebben ‘werken met beperkte omvang’ nu al in de verordening opgenomen. Het gaat om werken met een afstandscriterium (korter dan 15 of 25 meter).

5.2.3 Overzicht impact gemeenten

financiële impact

In onderstaande tabel is de financiële impact op gemeenten ten aanzien van vergunningen en doorgangsrechten samengevat.

<i>Vergunningen en doorgangsrechten</i>	<i>Structu- reel</i>	<i>Eenmalig</i>	<i>Leges</i>
<i>1. Digitaal systeem om instemmingsbesluiten aan te vragen en graafmeldingen te doen</i>	0	0	0
<i>2. Decentrale informatie via CIP inzichtelijk maken</i>	0	+	0
<i>3. Instemmingsbesluiten aanvragen en graafmeldingen indienen via CIP</i>	0	(+)	0
<i>4. Opnemen van 'werken met beperkte omvang' in verordening</i>	0	0	0

Uit bovenstaande tabel blijkt er geen sprake is van structurele impact op het gebied van vergunningen en doorgangsrechten. Wel is er sprake van (beperkte) financiële impact om voorwaarden en procedures via het CIP inzichtelijk te maken en de mogelijkheid te hebben de daadwerkelijke aanvraag in te dienen.

bestuurlijke impact

Er is geen substantiële bestuurlijke impact verbonden aan de beschreven verplichtingen in de GIA.

5.3 Waterschappen

Waterschappen zijn geen bevoegd gezag voor instemmingsbesluiten of meldingen van graafwerkzaamheden voor aanleg van kabels en leidingen. Gemeenten zijn bevoegd gezag voor openbare gronden.

Wel is er bij dergelijke graafwerkzaamheden (privaatrechtelijke) toestemming van de eigenaar vereist, dus van het waterschap indien het grond in eigendom of beheer van een waterschap is. Ook kan er sprake zijn van een benodigde vergunning van het waterschap als dat is geregeld in de keur van het waterschap.

De verzoeken om privaatrechtelijke toestemming komen nu via verschillende communicatiekanalen (via e-mail, telefonisch) binnen. Op de website van het waterschap¹⁴ staat de contactinformatie hiervoor.

De aanvragen voor een vergunning komen nu via de vergunningcheck in het Omgevingsloket digitaal binnen. Ook Klic-meldingen komen digitaal binnen.

Onder de GIA zal deze, reeds geautomatiseerde informatieverstrekking en wijze van aanvragen niet wijzigen.

Er is dan ook geen impact van de GIA op vergunningen en doorgangsrechten bij waterschappen.

¹⁴ In het kader van dit onderzoek is niet nagegaan of bij alle waterschappen de contactinformatie voor het verkrijgen van toestemming voor het aanleggen van kabels of leidingen in waterschapsgrond op de website is gepubliceerd.

6 Eisen nieuwbouwwoningen en vergunningplichtige verbouw (gemeenten)

Verplichtingen als gevolg van de GIA

Nieuwbouw en ingrijpende vergunningplichtige renovatie dienen ‘glasvezelklaar’ te zijn in plaats van ‘klaar voor een communicatienetwerk met hoge snelheid’, zoals nu is geregeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), art. 4.244-4.246. Deze artikelen zullen hierop moeten worden aangepast door het Rijk.

Gemeentelijke taak

Gemeenten moeten vergunningen afgeven voor nieuwbouw, voor zover deze niet in gevolgklasse 1 en daarmee onder de reikwijdte van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen valt, en voor vergunningplichtige verbouwingen. Ze toetsen vergunningaanvragen onder andere aan het Bbl en oefenen toezicht uit tijdens het bouwproces.

Veranderingen

Als gevolg van de GIA zal er een wijziging van het Bbl moeten plaatsvinden. Deze gewijzigde regelgeving blijft onderdeel van het reguliere bouw en woningtoezicht van gemeenten. De werkzaamheden van de gemeente wijzigen daardoor niet, waardoor er geen effect is op de structurele kosten van gemeenten. Er zal aan de gewijzigde voorschriften moeten worden getoetst.

Aan de procedure hoe gemeente de veranderende norm moeten controleren moet nog nader invulling aan worden gegeven.

Gemeenten dienen ook kennis te nemen van de nieuwe norm en eventueel het lokale (werk)proces hieraan aan te passen. Aangezien het om een beperkte wijziging gaat, worden specifiek hiervoor geen noemenswaardige eenmalige kosten voorzien.

7 Hoofdbevindingen en ondersteuningsbehoefte

In dit slothoofdstuk worden de hoofdbevindingen beschreven en wordt ingegaan op de ondersteuningsbehoefte bij respondenten.

7.1 Hoofdbevindingen

De impact van nieuwe of veranderende verplichtingen bleek voor medeoverheden in het onderzoek niet eenvoudig in te schatten. Dit heeft te maken met nog onvoldoende zicht op de reikwijdte van de GIA en met onzekerheden over de Nederlandse nadere invulling van de GIA, maar ook doordat werkzaamheden gedeeltelijk door andere functionarissen binnen de gemeentelijke organisatie moeten worden verricht (bijvoorbeeld ICT-medewerkers).

beschikbaarstelling fysieke infrastructuur en CIP's

Voor fysieke infrastructuur in eigendom of onder zeggenschap van gemeente, provincie of waterschap dient toegang te worden verleend voor bijvoorbeeld de plaatsing van grote antennes. Daarnaast dient informatie te worden geleverd aan een CIP over de bovengrondse infrastructuur te weten gebouwen en andere objecten in de openbare ruimte.

De structurele impact voor gemeenten die samenhangt met deze verplichtingen doet zich vooral voor bij de verkorting van de reactietermijn naar 1 maand, en dan met name bij grote, stedelijke gemeenten. Omdat het verwachte aantal verzoeken beperkt is gaat het om een beperkte aanpassing die onder legesheffing geplaatst kan worden. De GIA vraagt daarnaast eenmalige inspanningen bij de registratie van objecten, omdat middelgrote en kleinere gemeenten nog niet al hun assets in beeld hebben. Ook zijn er eenmalige inspanningen gemoeid met het scenario dat vooraf een lijst met weigeringsgronden moet worden vastgesteld en voor het aansluiten op het landelijke CIP. De GIA kan tot gevolg hebben dat gemeenten hun antennebeleid gaan aanpassen. Voor waterschappen geldt alleen de eenmalige activiteit om informatie aan te leveren voor de aansluiting op het landelijke CIP.

De GIA zorgt voor bestuurlijke impact bij de registratie van objecten en het sneller reageren op verzoeken tot toegang tot publieke infrastructuur.

geplande civiele werken graafwerkzaamheden

Het gaat om de verplichting om eigen civiele werken, waarbij er graafwerkzaamheden kunnen worden gecombineerd, te coördineren (met inbegrip van kostenverdeling). Dat betekent dat in overleg dient te worden gegaan als er een verzoek komt. Het kan zowel gaan om grote civiele werken (met een meerjarenplanning) of voor alle gemeentelijke werkzaamheden (met uitzondering van civiele werken met beperkte omvang). De eigen civiele werken moeten via het CIP digitaal beschikbaar worden gesteld. Met informatie over kaartlocatie en typen werken, aard van de werkzaamheden, startdatum en duur, geraamde datum voor indiening vergunningen en een contactpunt.

De structurele impact van deze verplichtingen zijn voor gemeenten het inzichtelijk maken van civiele werken als het gaat gelden voor alle gemeentelijke civiele werken. Daarnaast is er een eenmalige impact gemoeid met het (digitaal) beschikbaar maken van geplande civiele werken en de afbakening van civiele werken met beperkte omvang.

Waterschappen hebben op dit moment geen inzicht in de civiele werken. Voor hen leiden de verplichtingen in de GIA daarmee ten minste tot eenmalige activiteiten, maar mogelijk ook tot een structurele impact vanwege benodigde organisatiewijzigingen.

De bestuurlijke impact is vooral afhankelijk van de reikwijdte van de verplichting om civiele werken inzichtelijk te maken. Waterschappen moeten meer inzicht in hun civiele werken verkrijgen.

vergunningen en doorgangsrechten

De GIA bepaalt dat de voorwaarden en procedures voor alle vergunningen voor graafwerkzaamheden én bovengrondse infrastructuur (waaronder antennes) in een CIP beschikbaar moeten zijn. Voor gemeenten die niet zijn aangesloten op het Ondernemersplein als nationaal informatiepunt, betekent dit dat zij nog moeten zorgen voor aansluiting. Dat kan door middel van doorlinken naar bestaande systemen. Daarnaast hebben exploitanten het recht om aanvragen voor noodzakelijke vergunningen of verlengingen daarvan via een CIP in elektronische vorm in te dienen en ook informatie over de status van de aanvraag te kunnen inzien.

Voor gemeenten is er geen structurele financiële impact op het gebied van vergunningen en doorgangsrechten. Wel is er sprake van (beperkte) eenmalige financiële impact om voorwaarden en procedures via het CIP inzichtelijk te maken en de mogelijkheid te hebben de daadwerkelijke aanvraag in te dienen. Waterschappen zijn geen bevoegd gezag voor instemmingsbesluiten of meldingen van graafwerkzaamheden voor aanleg van kabels en leidingen. Daarmee vloeien er voor hen geen aanvullende verplichtingen uit de GIA voort.

Er is geen substantiële bestuurlijke impact verbonden aan de veranderende verplichtingen in de GIA.

eisen nieuwbouwwoningen en vergunningplichtige verbouw

Nieuwbouw en ingrijpende vergunningplichtige renovatie dienen ‘glasvezelklaar’ te zijn in plaats van ‘klaar voor een communicatienetwerk met hoge snelheid’, zoals nu is geregeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). De werkzaamheden van de gemeente blijven onderdeel van het reguliere bouw en woningtoezicht. Daarnaast moet kennis worden genomen van de gewijzigde voorschriften en eventueel moet het lokale (werk)proces worden aangepast.

7.2 Behoeftte aan ondersteuning door Rijk

Bij het benaderen van respondenten voor de impactanalyse is gebleken dat veel gemeenten, maar ook provincies en waterschappen, nog niet goed op de hoogte zijn van de GIA en consequenties voor hun organisatie. Dit betekent dat er ten aanzien van de communicatie rond de implementatie van de GIA richting medeoverheden nog stappen zijn te zetten.

Ook in de interviews is signaleerd dat respondenten behoefte hebben aan nadere ondersteuning en concretisering door het Rijk. In deze paragraaf wordt beschreven op welke aspecten deze ondersteuning wordt gewenst.

Een nadere invulling welke objecten uit (vooral) de bovengrondse infrastructuur moeten worden geregistreerd die onder zeggenschap van gemeenten staan. Vooral voor gemeenten die deze objecten nog niet integraal hebben geregistreerd kan dit een grote impact met zich meebrengen, terwijl de koppelkansen voor

medegebruik van publieke infrastructuur zeer beperkt worden geacht. Omdat de inspanning mogelijk niet in verhouding staat tot de opbrengst wordt een nadere concretisering van de objecten gewenst.

Ook wordt een nadere invulling gevraagd over welke graafwerkzaamheden inzichtelijk moeten worden gemaakt ten behoeve van de coördinatie van civiele werken. De grotere civiele werken waarvoor een meerjarenplanning wordt gemaakt zijn nu al in beeld, maar dat geldt niet voor overige civiele werken. Ook voor de afbakening van civiele werken met beperkte omvang wordt aan een uniforme definitie van het Rijk door de meeste respondenten de voorkeur gegeven.

Ten slotte geven respondenten aan dat ondersteuning en/of standaardisering/randvoorwaarden op het gebied van ICT ook gewenst is, bijvoorbeeld bij de vormgeving van de CIP's.

Bijlagen

A Nieuwe verplichtingen vanwege GIA (was-woordtlijst)

Op 11 mei 2024 is de Europese verordening ‘Gigabit Infrastructure Act’ (GIA) in werking getreden.

De GIA vervangt de huidige Europese richtlijn ‘Kostenreductie breedband’, die diende ter verlaging van de kosten van de aanleg van elektronische communicatienetwerken met *hoge* snelheid. De richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in wet- en regelgeving, met name in hoofdstuk 5a van de Telecommunicatiewet en hoofdstukken 4 en 5 van de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken (Wibon) en in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl; tot 1-1-2024 het Bouwbesluit).

De GIA richt zich op netwerken met *zeer hoge capaciteit* (very high capacity networks ,VHCN), te weten glasvezelkabels en 5G. Om aan de GIA te voldoen zijn er extra taken en werkzaamheden voor medeoverheden, met name gemeenten, ten opzichte van de huidige wettelijke verplichtingen.

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken onderzoekt Cebeon samen met Kapabel wat de impact van de invoering van de GIA is op medeoverheden.

In dit document zijn per thema de veranderingen voor gemeenten als gevolg de invoering van de GIA beschreven: eerst de huidige situatie (‘was’) en vervolgens de nieuwe situatie (‘wordt’).

De volgende thema’s komen aan de orde:

1. Toegang
2. Centraal informatiepunt (CIP) en ICT
3. Coördinatie civiele werken (m.b.t. graafwerkzaamheden)
4. Vergunningen en doorgangsrechten
5. Aanpassing Bbl m.b.t. fysieke binnenhuisinfrastructuur.

Voorafgaand aan de thema’s zijn de uitgangspunten beschreven.

Uitgangspunten

- Het gaat erom inzicht te krijgen in de nieuwe of veranderende taken die voortvloeien uit de GIA voor medeoverheden en welke kosten daarmee gemoeid zijn. De verplichtingen als gevolg van de GIA worden daarom afgezet tegen de huidige wettelijke verplichtingen (inclusief de implementatie in Nederland van de Richtlijn Breedband), zoals geregeld in de, Telecommunicatiewet, de Wet informatie-uitwisseling boven- en ondergrondse netwerken (Wibon) inclusief KLIC-melding, de Omgevingswet inclusief Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Omgevingsregeling;
- Onderscheid ondergrondse netwerken (glasvezelkabel; bijbehorende faciliteiten kunnen zowel boven- als ondergronds zijn) versus bovengrondse netwerken (5G-antennes):
 - Ten aanzien van bovengrondse netwerken richt de GIA zich alleen op opstelpunten van *grote antennes* voor mobiele communicatie op overheidsobjecten (vooral gebouwen), waarvan op voorhand vooral in drukke stadscentra effect kan worden verwacht.
Er treedt vanwege de GIA *geen verandering op voor de plaatsing van small cells* op de publieke infrastructuur (conform hoofdstuk 5c Telecommunicatiewet).
 - Ten aanzien van ondergrondse netwerken (aanleg van glasvezelkabels) is een groot deel al gerealiseerd. Als de uitrol in Nederland is afgerond, gaat het alleen nog om nieuwe situaties (uitleglocaties).
- Onder een ‘overheidsinstantie’ wordt verstaan: een nationale, regionale of lokale overheid, een publiekrechtelijke instantie of een verband gevormd door een of meer van dergelijke overheden of een of meer van dergelijke publiekrechtelijke instanties (art. 2 lid 3 TW). Openbaarvervoerbedrijven vallen

niet onder ‘overheidsinstantie’ maar onder ‘netwerkexploitanten’ en worden daarom in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

1. Toegang

Art. 3, Toegang tot publieke fysieke infrastructuur

Was:

- Overheidsinstanties moeten medegebruik van infrastructuur waarvan zij eigenaar zijn of waarover zij zeggenschap hebben, toestaan ten behoeve van *small cells* (hoofdstuk 5c TW, MvT pag. 41). Het gaat om de volgende objecten: gebouwen en de daken en delen van de gevels daarvan, of toegangen tot gebouwen, en elke andere voorziening, met inbegrip van straatmeubilair, zoals lantaarnpalen, verkeersborden, verkeerslichten, aanplakborden en tolpoorten, alsook bus- en tramhaltes en metro- en treinstations. Voor grote antennes bestaat de verplichting niet (bestuurlijke vrijheid).
- Weigeringsgronden zijn in ieder geval: technische ongeschiktheid, ontbrekende noodzaak, veiligheid, integriteit en veiligheid, risico ernstige verstoring andere communicatie (art. 5c.3 TW), voorts strijdigheid met andere regelgeving bijvoorbeeld t.a.v. monumenten, beschermd stadsgezicht, milieu/volksgezondheid, natuur, openbare veiligheid of om stedenbouwkundige of planologische redenen (MvT pag. 36).
- Voor administratiekosten die voortvloeien uit het beheer, de controle van en het toezicht op de naleving van het medegebruik mag een vergoeding worden gevraagd.
- Reactietermijn: 2 maanden

Wordt (extra)

- Overheidsinstanties moeten ook medegebruik van hun publieke infrastructuur (dezelfde objecten als waarvoor nu het toestaan van medegebruik voor *small cells* geldt) toestaan t.b.v. van *grote antennes* voor mobiele communicatie (verplichting i.p.v. bestuurlijke vrijheid);
- Rijk benoemt uitzonderingen in AMvB, die weigeringsgrond vormen: om architecturale, historische, religieuze redenen, of vanwege milieuwaarde en openbare veiligheid, defensie en gezondheid. Uitvoering door gemeenten volgens 2 mogelijke scenario's:
 - Scenario 1: vooraf aanwijzen van specifieke infrastructuur binnen de Rijkslijst van uitzonderingen
 - Scenario 2: beoordeling per verzoek of de gemeente vindt dat het object onder de uitzonderingen valt.
- Reactietermijn korter: 1 maand

2. CIP en ICT

Art. 4, CIP instellen (lokale verplichting) met informatie fysieke infrastructuur

Art. 12, Digitale instrumenten: CIP'en digitaal toegankelijk

Was

- Verschillende informatiepunten / loketten;
- Geen verplichting om fysieke infrastructuur integraal te registreren;
- KLIC-informatieverstrekking: onverwijld, maximaal 1 dag.

Wordt

- 1 centraal elektronisch informatiepunt/loket (nog uit te werken hoe dat eruit komt te zien). Er mogen verscheidene centrale informatiepunten zijn om toegang te geven tot informatie over fysieke infrastructuur, maar er moet wel één nationaal digitaal toegangspunt zijn dat voor toegang zorgt tot de CIP's.
 - Scenario 1: een integraal systeem

- Scenario 2: doorverwijzing op centrale website naar typen objecten;
- Termijn voor informatieverstrekking: maximaal 10 werkdagen na een verzoek (KLIC wijzigt niet, blijft maximaal 1 dag). Actualisering van informatie moet onmiddellijk beschikbaar worden gesteld.
- Minimale informatie die dient te worden ontsloten via een CIP: kaartlocatie en route, type en huidig gebruik van de infrastructuur, een contactpunt.
- Dat betekent dat van alle relevante objecten van de fysieke infrastructuur de specificaties ontsloten moeten worden vanuit de verschillende systemen en in één of meer systemen moeten worden samengebracht.
- Uitzondering van beschikbaar stellen van informatie over objecten: met het oog op veiligheid, volksgezondheid of de openbare veiligheid, of om redenen van vertrouwelijkheid of handels- en bedrijfsgeheimen, technische ongeschiktheid, disproportionele informatieplicht.

3. Coördinatie civiele werken: alleen relevant voor ondergrondse netwerken = glasvezelkabel (graafwerkzaamheden)

Art. 5, Coördinatie civiele werken

Art. 6, Info over geplande civiele werken in CIP beschikbaar maken

Was

- Verplichting tot coördinatie civiele werken netwerkexploitanten (art. 5a.10 TW)
- Vergunningplichtige civiele werken moeten worden aangekondigd.

Wordt

- Voldoen aan verzoek om civiele werken te coördineren (met inbegrip van kostenverdeling), dus verplichting om in overleg te gaan als er een verzoek komt. Uitzondering voor civiele werken met beperkte omvang (waarde, grootte duur);
- Aankondiging geplande civiele werken moet ook via CIP digitaal beschikbaar worden gemaakt. Met informatie over kaartlocatie en typen werken, aard van de werkzaamheden, startdatum en duur, geraamde datum voor indiening vergunningen en informatieloket. Uitgezonderd zijn civiele werken vanwege veiligheidsredenen, volksgezondheid en vertrouwelijkheid en werken met beperkte omvang.

4. Vergunningen en doorgangsrechten

Art. 7, Voorwaarden, procedures vergunningen en doorgangsrechten: info via CIP, behandeling

Art. 8, Geen lex silencio positivo maar uitzonderingsvoorwaarden

Art. 9, Vergunningvrijstelling civiele werken

Was

- Geen vergunning antennes < 5 meter (tenzij monument, beschermd stadsgezicht)
- Voorwaarden en procedures voor het verlenen van vergunningen (en vrijstellingen) zijn centraal beschikbaar. Bestaande centrale online informatiepunten zijn: Ondernemersplein-RVO (regels aanleg kabels en leidingen), Omgevingsloket-VRO (vergunningencheck Omgevingswet en check welke lokale regels gelden, voor kabels en antennes), Informatiepunt Leefomgeving-VRO (kenniscentrum Omgevingswet met ook informatie over de regels voor aanleg van kabels en antenneplaatsing).
- Aanvraag van instemming graafwerkzaamheden t.b.v. telecomkabels gebeurt via eigen systeem gemeente (veelal systeem MOOR).
- Aanvraag van omgevingsvergunningen gebeurt centraal via het Omgevingsloket.
- Besluit op vergunningaanvraag: binnen 8 weken

Wordt

- Alle vergunningen voor kabels, leidingen, antennes moeten in een CIP kunnen worden aangevraagd en de status van de aanvraag moet in het CIP kunnen worden ingezien. Dat betekent dat ook voor instemmingsbesluiten een CIP moet komen. Dit hoeft niet 1 landelijk CIP voor alle gemeenten te zijn, maar is minimaal 1 CIP in elke gemeente. Mogelijk bestaat dit al, indien huidig systeem (bv. MOOR) voor instemmingsbesluiten voldoet aan CIP-vereisten cf. artikel 7 GIA.
- Vergunningvrijstelling voor civiele werken van beperkte omvang, beperkte technische verbeteringen.

5. Aanpassing Bbl m.b.t. fysieke binnenhuisinfra

Art. 10, Eisen nieuwbouw en vergunningplichtige verbouw: glasvezelklaar

Art. 11, Toegang tot fysieke binnenhuisinfra

Was

- Bouwwerken moeten voldoen aan Bbl art. 4.244-4.246 (aansluiting op een openbaar elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid, toegangspunt, invoerpunt en doorvoer binnenshuis). Uitvoering door afdeling Bouw- en Woningtoezicht

Wordt

- Glasvezelklaar/glasvezelbekabeling i.p.v. klaar voor communicatienetwerk met hoge snelheid. Geldt voor nieuwbouw en ingrijpende vergunningplichtige renovatie.

Voorlopige nadere concretisering invulling 'centrale informatiepunten' (CIP's) (EZ, concept 13-2-2025)

Artikel 4 + 6:

- Gemeenten zullen niet de taken van CIP uitvoeren voor artikel 4 en artikel 6
- Lasten van gemeenten zitten daarmee enkel bij het beschikbaar stellen van informatie aan de CIP's voor artikel 4 + 6, niet bij het opzetten van IT-systemen voor uitvoering taken CIP.
- KLIC zal blijven bestaan voor ondergrondse fysieke infrastructuur. Aanvullend zal één nationaal CIP ingericht worden voor bovengrondse fysieke infrastructuur
 - Geen aanvullende impact voor gemeenten voor ondergrondse infra, KLIC blijft in huidige vorm bestaan
 - In nieuw CIP zullen gemeenten informatie over bovengrondse fysieke infra aan moeten leveren waar zij eigenaar van zijn
 - Dit CIP zal de verzoeken om informatie vanuit exploitanten afhandelen
 - Aanvullende last bij gemeenten zit daarmee enkel bij de informatie op voorhand beschikbaar stellen bij een nieuw CIP, niet afhandelen van verzoeken
 - Hier is de mogelijkheid om op basis van kosten-baten analyse een gedeelte uit te zonderen. De uitkomsten van het onderhavige onderzoek kunnen hierbij behulpzaam zijn.
- Voor geplande civiele werken wordt een nieuw nationaal CIP ingericht
 - Hier zullen gemeenten informatie over geplande civiele werken aanleveren
 - Hier zit geen last voor gemeenten om ook informatie over civiele werken van derden te verzamelen, enkel beschikbaar stellen van eigen civiele werken in een nieuw CIP
 - Hier is de mogelijkheid om uit te zonderen voor civiele werken met beperkte omvang om lasten te verlagen voor gemeenten.

Artikel 7:

- Afhandeling van instemmingsbesluiten zal via gemeentelijke systemen blijven gaan. Deze dienen wel te voldoen aan de voorwaarden zoals uiteengezet in artikel 7.3

- Procedures en voorwaarden voor aanvragen instemmingsbesluiten zullen beschikbaar moeten worden gesteld op de daarvoor bestemde pagina op het Ondernemersplein. Gedeelte van gemeenten hebben dit al gedaan
- Voor overige vergunningen (omgevingswet) is geen impact voor gemeenten.

B Onderzoeksverantwoording

Steekproef

In het onderzoek hebben er interviews plaatsgevonden met 12 gemeenten en 1 waterschap. Met de steekproefselectie van gemeenten is getracht om zo goed mogelijk de verscheidenheid van (typen) gemeenten mee te nemen. Tegelijk met de steekproefselectie is ook een reservelijst van 12 gemeenten geselecteerd met vergelijkbare spreiding van (structuur)kenmerken.

Bij de steekproefselectie is rekening gehouden met spreiding naar de volgende structuurkenmerken:

- omvang van de gemeente naar aantal inwoners;
- mate van verstedelijking (omgevingsadressendichtheid);
- mate waarin gemeenten een centrumfunctie vervullen. Gemeenten met meer voorzieningen trekken veel bezoekers wat ook een intensiever gebruik van de openbare ruimte met zich meebrengt;
- dynamiek: gemeenten met groei-/nieuwbouw en gemeenten waar minder ontwikkeling plaatsvinden in de afgelopen 10 jaar;
- geografische spreiding.

In onderstaande tabel is de steekproef van gemeenten opgenomen met spreiding over structuurkenmerken en afgezet tegen de kenmerken van alle Nederlandse gemeenten.

Tabel 7.1: Steekproef gemeenten met spreiding over structuurkenmerken

<i>structuurkenmerken</i>	<i>totaal Nederland (n=342)</i>	<i>steekproef (n=12)</i>	<i>respons (n=12)</i>
<i>0-50.000 inwoners</i>	250	4	2
<i>50-100.000 inwoners</i>	60	4	5
<i>>100.000 inwoners</i>	32	4	5*
<i>zeer dun bebouwd</i>	152	3	3
<i>dun bebouwd</i>	110	4	3
<i>dicht bebouwd</i>	58	3	2
<i>zeer dicht bebouwd</i>	22	2	4*
<i>zeer kleine centrumfunctie</i>	113	3	1
<i>kleine centrumfunctie</i>	122	2	2
<i>grote centrumfunctie</i>	76	2	3*
<i>zeer grote centrumfunctie</i>	31	5	6
<i>sterke krimp</i>	53	2	2
<i>matige groei</i>	80	3	2*
<i>sterke groei</i>	105	4	3
<i>zeer sterke groei</i>	104	3	5
TOTAAL	342	12	12
<i>*door één extra gemeente zijn de antwoorden op de vragen schriftelijk toegestuurd</i>			

In bovenstaande tabel is te zien dat er een grote verscheidenheid van gemeenten is geïnterviewd. Met de selectie is ernaar gestreefd om een goede weerspiegeling te kunnen maken van de gevolgen van de GIA naar verschillende typen gemeenten.

Medewerking

De gevolgen van de GIA voor gemeenten lopen uiteen over verschillende expertises en afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie: ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen), bovengrondse infrastructuur (assets) en vastgoed. Dit bleek een belemmering te zijn voor het organiseren van een interview waarbij deze verschillende expertises vertegenwoordigd konden worden. Binnen grotere gemeenten is ook gebleken dat contactpersonen vanuit deze verschillende expertises elkaar ook niet automatisch wisten te vinden. Ten slotte, was een aantal gemeenten nog niet bekend met de nieuwe wetgeving en wilde zij eerst intern bespreken wat de gevolgen van de GIA zijn alvorens mee te werken aan een interview. De onderzoeksperiode bleek voor die gemeenten niet toereikend voor deelname aan het onderzoek.

Al deze facetten hebben een rol gespeeld waardoor is afgeweken van de oorspronkelijke steekproefgemeenten. Er zijn gemeenten benaderd met vergelijkbare kenmerken als de steekproefselectie. Hiervoor is gebruik gemaakt van de reservelijst, maar ook van gemeenten buiten de reservelijst.

In totaal zijn er 25 gemeenten benaderd voor deelname aan het onderzoek.

Vragenlijst

Ter voorbereiding op het interview hebben de respondenten de vragenlijst en de was-wordtlijst ontvangen. In de was-wordtlijst worden de extra verplichtingen van de GIA beschreven ten opzichte van de huidige wet- en regelgeving. Dit om overheidsorganisaties inzicht te geven in wat er voor hen verandert. Daarnaast hebben alle interviewdeelnemers vooraf de vragenlijst ontvangen. Hiermee konden de deelnemers zich voorbereiden op de vragen die gesteld zouden worden. Voor het interview met het waterschap is een maatwerk vragenlijst opgesteld omdat niet alle vragen relevant zijn voor waterschappen.

De volgende onderwerpen zijn doorgenomen:

- Toegang fysieke infrastructuur
- Centraal informatiepunt (CIP) en ICT
- Coördinatie civiele werken (graafwerkzaamheden)
- Vergunningen en doorgangsrechten
- Aanpassing Bbl m.b.t. fysieke binnenhuisinfra

De interviews hadden een semigestructureerd karakter. In de vragenlijst zijn vragen aan de orde gekomen op het gebied van ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen), bovengrondse infrastructuur (civiele werken) en vastgoed (antennebeleid). Als contactpersonen vanuit verschillende expertises niet bij het interview aanwezig konden zijn is altijd de mogelijkheid geboden om deze informatie vooraf in te winnen bij collega's. Bij een enkele gemeenten hebben er meerdere gesprekken plaatsgevonden omdat de deskundigheid te veel was gespreid over de gemeentelijke organisatie.

De gesprekken werden altijd gevoerd met minimaal een onderzoeker van Cebeon en een adviseur van Kapabel. In dit onderzoek is Cebeon een samenwerking aangegaan met Kapabel. Kapabel heeft een uitgebreide expertise op het gebied van kabels en leidingen (ondergrondse infrastructuur). Omdat de GIA gerelateerd is aan de ondergrondse infrastructuur met aanverwante wet- en regelgeving en mogelijk impact heeft op interne processen binnen de Nederlandse gemeenten was de inbreng van Kapabel van toegevoegde waarde.